

Talousvaliokunta

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksista Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivien ja asetusten muuttamiseksi digitalisaation ja yhteisten eritelmien osalta (Omnibus IV -ehdotukset)

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksista Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivien ja asetusten muuttamiseksi digitalisaation ja yhteisten eritelmien osalta (Omnibus IV -ehdotukset) (U 31/2025 vp): Asia on saapunut talousvaliokuntaan lausunnon antamista varten. Lausunto on annettava suurelle valiokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- hallitusneuvos Pauliina Kanerva, työ- ja elinkeinoministeriö
- ryhmäpäällikkö, sähkötuotteet Hannu Mattila, Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes)
- asiantuntija Asko Metsola, Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- liikenne- ja viestintäministeriö
- sosiaali- ja terveysministeriö
- ympäristöministeriö
- Suomen Yrittäjät ry

VALTIONEUVOSTON KIRJELMÄ

Ehdotus

Komissio antoi 21.5.2025 toimenpidepaketin direktiivi- ja asetusehdotuksiksi koskien digitalisaatiota ja yhteisiä eritelmiä (COM (2025) 503 ja COM (2025) 504, joilla tehtäisiin kohdennettuja päivityksiä samalla kertaa useisiin alakohtaisiin yhdenmukaistettuihin EU-tuotesäädöksiin. Ehdotettavat muutokset ovat samankaltaisia kaikkiin säädöksiin. Muutokset koskisivat seuraavia tuoteryhmiä: laitemelua ulkona aiheuttavat laitteet, vaarallisten aineiden rajoittaminen sähkö- ja elektroniikkalaitteissa, huviveneet, yksinkertaiset painesäiliöt, sähkömagneettinen yhteensopi-

Hyväksytty
3.2

Valiokunnan lausunto TaVL 30/2025 vp

vuus, muut kuin automaattiset punnituslaitteet, mittauslaitteet, hissit, räjähdysvaarallisissa tiloissa käytettävät laitteet ja suojajärjestelmät, pienjännitelaitteet, radiolaitteet, painelaitteet, laivavarusteet, köysiradat, henkilönsuojaimet, kaasulaitteet, koneet ja akut sekä niitä tuoteryhmiä, joille on asetettu ekologisen suunnittelun vaatimuksia.

Ehdotusten tavoitteena on yksinkertaistaa, digitalisoida ja ajantasaistaa talouden toimijoiden tuotteesta annettavia tietovaatimuksia tuotteen loppukäyttäjälle sekä talouden toimijoiden tiedonanto- ja raportointivelvoitteita viranomaiselle tuotteen vaatimustenmukaisuuden osoittamiseksi. Lisäksi tavoitteena on tehostaa ja nopeuttaa prosesseja sekä varmistaa sisämarkkinoiden toimivuutta. Ehdotuksissa mahdollistettaisiin uutena mekanismina yhteisten eritelmien käyttö varavaihtoehtona tuotteen vaatimustenmukaisuuden osoittamiseksi silloin, kun yhdenmukaistettuja standardeja ei ole käytettävissä. Komission toimivaltuuksia laajennettaisiin siten, että komission täytäntöönpanosäädöksellä hyväksyttäisiin yhteiset eritelmiä.

Valtioneuvoston kanta

Yleinen kanta

Valtioneuvosto suhtautuu pääosin myönteisesti digitalisaatiota ja yhteisiä eritelmiä koskevaan Omnibus IV -ehdotukseen.

Ehdotukset tukisivat sääntelyn yksinkertaistamista, digitalisaatiota ja keventäisivät yritysten sääntelytaakkaa. Valtioneuvosto tukee komission tavoitteita sääntelyn yksinkertaistamiseksi ja hallinnollisen taakan vähentämiseksi. Valtioneuvoston tavoitteena on parempi ja vähäisempi EU-sääntely.

Valtioneuvosto katsoo, että tuotesääntelyn yhdenmukaistaminen hyödyttää kaikkia osapuolia.

Valtioneuvosto katsoo, että jatkoneuvotteluissa olisi huolehdittava myös siitä, että säädösvallan delegointi komissiolle on tarkoituksenmukaista sekä riittävän tarkkarajaista ja täsmällistä.

Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että harmonisoituja standardeja hyödynnettäisiin EU-lainsäädännön vaatimusten tukena jatkossakin ensisijaisesti suhteessa komission laatimiin yhteisiin eritelmiin. Kun yhteisiä eritelmiä poikkeuksellisesti laaditaan, niiden käytön tulisi olla vapaaehtoista. Valtioneuvosto pitää tärkeänä mahdollisimman johdonmukaista ja yhdenmukaista lähestymistä yhteisiä eritelmiä koskevaan sääntelyyn. Jatkovalmistelussa olisi syytä huomioida myös muiden tuotesäädösten valmistelussa omaksutut ratkaisut yhteisistä eritelmistä säädettäessä.

Valtioneuvosto katsoo, että yhteisistä eritelmistä säädettäessä tulisi riittävän ennakoitavasti ja tarkkarajaisesti määritellä ne kriteerit, joiden täytyessä yhteisiä eritelmiä voidaan laatia ja huomioiden sektorisäädösten ensisijaiset tavoitteet. Lisäksi olisi syytä huomioida erilaisia yhteisten eritelmien käyttöön liittyviä erityiskysymyksiä, kuten myöhemmin laadittavan harmonisoidun standardin asema tai yhteisessä eritelmässä mahdollisesti havaittavat puutteet. Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että jäsenvaltioiden asiantuntemus ja sidosryhmien riittävä kuuleminen huomioitaisiin yhteisiä eritelmiä laadittaessa sekä varmistetaan yhteisten eritelmien tasapuolisuus ja syrji-

Valiokunnan lausunto TaVL 30/2025 vp

mättömyys toiminnanharjoittajien kesken. Laadintaprosessissa noudatettaviin menettelyihin tulisi kiinnittää huomiota jatkovalmistelussa.

Valtioneuvosto pitää tärkeänä riittävää täytäntöönpano- ja siirtymäaikaa.

Valtioneuvosto pitää valitettavana, että ehdotuksesta puuttuu vaikutusten arviointi.

Yleiset tuoteryhmäkohtaiset huomiot

Valtioneuvosto kiinnittää huomiota tuotteiden käyttöohjeiden antamiseen sähköisessä muodossa ja toteaa, että monet ehdotusten kattamat tuotteet ovat kuluttajien käytössä. Siksi on tärkeää, että kuluttajien käyttöön tarkoitetuissa tuotteissa, käyttöohjeet, joissa on turvallisuuden kannalta välttämättömiä tietoja ja turvallisuustiedot olisivat jatkossakin nykytilaa vastaavasti tuotteessa ja / tai tuotteen mukana paperilla.

Silloin kun turvallisuusohjeita ei ole loppukäyttäjän saatavilla paperilla, ehdotusten jatkovalmistelussa tulisi tuotekohtaisesti tarvittaessa myös huomioida tuotteiden käyttö mobiiliverkkojen ulkopuolella. Tuotteen käyttöohjeiden ja turvallisuustietojen saatavuus paperimuodossa tai offline-versiona tulisi varmistaa myös näissä tapauksissa.

Valtioneuvoston näkemyksen mukaan ehdotuksissa on myös joitain epäjohtonmukaisuuksia siitä, miten ja missä muodossa tiedot toimitetaan loppukäyttäjälle (paperilla vai sähköisesti). Monet tuotteet ovat myös kuluttajien käytössä, jonka vuoksi turvallisuuden kannalta tarpeelliset tiedot vaaditaan ehdotusten mukaan paperilla tuotteen mukana monessa tapauksessa. Lisäksi valtioneuvosto kiinnittää huomiota tuotteiden kielivaatimuksiin: kansallisesti suomi ja ruotsi ovat tärkeitä varsinkin turvallisuuteen liittyvissä tuotteissa.

Säädöskohtaiset huomiot

Komission ehdotus COM 2025 (503)

3 artikla, direktiivin 2013/53/EU (huvivene-direktiivi) muutokset

Valtioneuvosto pitää yleisesti kannatettavana ehdotettujen muutosten tavoitetta lisätä digitalisatiota ja sähköisten menettelytapojen käyttöä. (Sähköiset menettelytavat voivat sujuvoittaa prosesseja, vähentää hallinnollista taakkaa ja parantaa veneitä koskevien tietojen saatavuutta.)

Valtioneuvosto toteaa ehdotetuilla muutoksilla olevan vaikutuksia etenkin pienimpiin toimijoihin. Erityisesti sähköisiä vaatimustenmukaisuusvakuutuksia koskevan vaatimuksen vaikutuksia pienimpien venevalmistajien toimintaan tulisi arvioida. Valtioneuvosto pitää tärkeänä riittävän siirtymäajan varmistamista pienille toimijoille.

11 artikla, direktiivin 2014/53/EU (radiolaitteiden direktiivi) muutokset

Valtioneuvosto pitää yleisesti kannatettavana ehdotettujen muutosten tavoitetta lisätä digitalisatiota ja sähköisten menettelytapojen käyttöä. Valtioneuvosto katsoo, että esityksen jatkovalmis-

Valiokunnan lausunto TaVL 30/2025 vp

telussa olisi perusteltua tarkentaa yhteisten eritelmien (common specifications, erityisesti 16 a artikla) kriteerejä sekä näiden vaatimusten antamismenettelyä.

13 artikla, direktiivin 2014/90/EU (laivavarusedirektiivi) muutokset

Valtioneuvosto pitää ehdotettujen muutosten tavoitetta lisätä digitalisaatiota laivavarusteisiin kohdistuvien vaatimusten soveltamisessa kannatettavana. Valtioneuvosto kuitenkin katsoo, että ehdotuksen jatkovalmistelussa on pyrittävä vaikuttamaan siihen, että valmistajille osoitettu uusi vaatimus ladata vaatimuksenmukaisuusvakuutus sähköisessä muodossa tietokantaan, kun laivavaruste otetaan käyttöön, tulisi muuttaa niin, että vaatimusta ei sidota laivavarusteen käyttöönottoon vaan riittävää olisi, että kunkin laivavarusteen vaatimustenmukaisuusvakuutus tulisi ladata tietokantaan vain kerran. Lisäksi ehdotus, että aluksilla ei jatkossa tarvitsisi enää olla EU:n vaatimustenmukaisuusvakuutuksen jäljennöstä vaan riittäisi, että se olisi oltava saatavilla tietokannassa saattaisi johtaa siihen, että käyttäjät eivät löytäisi asiakirjaa riittävän nopeasti ja tämä voisi heikentää turvallisuutta joissakin tilanteissa. Näin ollen jatkovalmistelussa tulisi arvioida, että tulisiko velvollisuus EU:n vaatimustenmukaisuusvakuutuksen jäljennöksen pitämisestä aluksissa säilyttää tai miten käyttäjien tiedon saaminen pystytään varmistamaan muuten. Aluksilla saattaa olla myös muita ehdotuksen piiriin kuuluvia tuotteita, jotka eivät kuulu laivavarusedirektiivin soveltamisalaan, mutta joiden ohjeet ja turvallisuustiedot saattavat jatkossa myös olla ainoastaan tietokannassa. Aluksilla ei ole velvollisuutta eikä välttämättä mahdollisuutta olla jatkuvasti internetiyhteydessä. Myös näiden muiden kuin laivavarusedirektiivin soveltamisalaan kuuluvien tietojen osalta tulisi jatkovalmistelussa arvioida, miten käyttäjien tiedon saaminen riittävän nopeasti pystytään varmistamaan.

Komission ehdotus COM 2025 (504)

6 artikla, asetuksen EU/2023/1542 (akkuasetus) muutokset

Valtioneuvosto kannattaa ehdotettujen muutosten tavoitetta lisätä digitalisaatiota akkuihin ja paristoihin kohdistuvien vaatimusten soveltamisessa.

Valtioneuvosto katsoo, että akkujen tai paristojen valmistajan, joka saattaa niitä markkinoille tai ottaa niitä käyttöön, olisi annettava käyttöohjeet ja turvallisuustiedot muunkinlaisista akuista ja paristoista kuin akkuenergiavarastoista kuten voimassa oleva akkuasetus edellyttää, erityisesti kuluttajakäyttöön tulevien akkujen osalta. Erityisesti litiumioniakkujen turvallisuuteen voi liittyä huolia, joita ajatellen on perusteltua, että akun valmistaja akun teknologian parhaiten tuntevana antaa akun turvallista käyttöä varten tarvittavat ohjeet ja tiedot.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Komissio ehdottaa osana 21.5.2025 julkaistua Omnibus IV-pakettia useisiin alakohtaisiin EU:n tuotesäädöksiin kohdennettuja muutoksia ja päivityksiä, jotka mahdollistavat digitalisaation entistä tehokkaamman hyödyntämisen tuoteturvallisuutta koskevan sääntelyn soveltamisessa. Lisäksi komissio ehdottaa uutta yhteisten eritelmien mekanismia niitä tilanteita varten, joissa yhdenmukaistettuja standardeja ei ole käytettävissä. Yhteisillä eritelmillä tarkoitetaan muita kuin

Valiokunnan lausunto TaVL 30/2025 vp

standardin muodossa annettavia teknisiä vaatimuksia, joiden avulla voidaan täyttää tuotteeseen, laitteeseen, palveluun, prosessiin tai järjestelmään sovellettavat olennaiset vaatimukset.

Ehdotusten yleisenä tavoitteena on tukea yritysten toimintaa, innovointia ja kasvua sääntelyä yksinkertaistamalla ja hallinnollista taakkaa keventämällä. Lisäksi pyritään vähentämään papeririippuvuutta, poistamaan päällekkäistä sääntelyä sekä tehostamaan menettelyjä. Talousvaliokunta pitää komission ehdotuksia pääosin perusteltuina ja toteaa, että tuotesääntelyn yhdenmukaistaminen ja yksinkertaistaminen sekä hallinnollisen taakan keventäminen hyödyttävät kaikkia osapuolia.

Talousvaliokunta kiinnittää huomiota seuraaviin kysymyksiin:

Valiokunta pitää valtioneuvoston tavoin tärkeänä, että jatkossakin EU-lainsäädännön vaatimusten tukena hyödynnetään ensisijaisesti harmonisoituja standardeja. Näin ollen komission ehdottamien yhteisten eritelmien käyttöala rajautuisi lähinnä tilanteisiin, joissa harmonisoituja standardeja ei ole käytettävissä. Lisäksi, kun yhteisiä eritelmiä poikkeuksellisesti laaditaan, niiden käytön tulisi olla vapaaehtoista. Eritelmiä laadittaessa tulisi hyödyntää jäsenvaltioiden asiantuntemusta, koska niillä on tuotteiden vaatimustenmukaisuutta valvovina toimijoina sekä teknistä että käytännön asiantuntemusta eri tuoteryhmistä.

Talousvaliokunta toteaa, että sääntelyn tulee olla selkeää ja johdonmukaista. Valiokunta kiinnittää tältä osin erityistä huomiota siihen, miten ja missä muodossa tuotteita koskevat tiedot tulee toimittaa loppukäyttäjälle. Valiokunta pitää kannatettavana komission ehdotusta, jonka mukaan kuluttajatuotteiden mukana on annettava turvallisuuden kannalta olennaiset tiedot fyysisessä muodossa, eli tuotteessa tai tuotteen mukana paperilla. Ehdotus on kuitenkin epäjohdonmukainen siltä osin, kun on kyse digitaalista tuotepassia koskevasta sääntelystä, jonka mukaan digitaalista tuotepassia käytettäessä turvallisuuden kannalta olennaiset tiedot tulee antaa ainoastaan digitaalisesti tuotepassissa. Valiokunta yhtyy asiantuntijalausunnoissa esitettyyn näkemykseen, jonka mukaan digitaalisen tuotepassin käyttämisen ei tulisi poistaa muualla lainsäädännössä säädettyä velvollisuutta toimittaa turvallisuuden kannalta olennaiset tiedot kuluttajalle paperimuodossa.

Valtioneuvoston kannan mukaan jatkovalmistelussa tulee varmistaa tuotteen käyttöohjeiden ja turvallisuustietojen saatavuus paperimuodossa tai offline-versiona myös silloin kun tuotetta käytetään mobiiliverkkojen ulkopuolella. Valiokunta viittaa saamaansa asiantuntijalausuntoon ja toteaa, että käyttöohjeet tulisi edellyttää toimitettavan paperisena vain, jos ne sisältävät turvallisuuden liittyviä tietoja.

Komission ehdotuksen mukaan akun valmistajan on toimitettava akun mukana ohjeet ja turvallisuustiedot vain kun on kyse akkuenergiavarastoista. Valiokunta yhtyy valtioneuvoston kirjelmässä ja asiantuntijalausunnoissa esitettyyn näkemykseen, jonka mukaan akkujen ja paristojen valmistajan, joka tuo akkuja markkinoille tai ottaa niitä käyttöön, tulisi antaa käyttöohjeet ja turvallisuustiedot kaikista akuista ja paristoista voimassa olevan EU:n akkuasetuksen edellyttämällä tavalla. Tämä on erityisen tärkeää kuluttajakäyttöön tulevien akkujen osalta.

Valiokunnan lausunto TaVL 30/2025 vp

Valiokunta pitää valitettavana, että komissio ei ole tehnyt ehdotuksista vaikutustenarviointia. Perusteellisten vaikutustenarviontien avulla voitaisiin osoittaa sääntelyn kohdentamisen ja keventämisen tuomat konkreettiset hyödyt sekä arvioida paremmin, miten työtä tulisi jatkaa ilman, että sääntelyn tavoitteista tingitään.

VALIOKUNNAN LAUSUNTO

Talousvaliokunta ilmoittaa,

että se yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan korostaen edellä esitettyjä näkökohtia.

Helsingissä 12.9.2025

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Vilhelm Junnila ps
varapuheenjohtaja Pauli Aalto-Setälä kok
jäsen Noora Fagerström kok
jäsen Timo Mehtälä kesk
jäsen Lotta Hamari sd
jäsen Matias Mäkynen sd
jäsen Mikko Ollikainen r
jäsen Merja Rasinkangas ps
jäsen Oras Tynkkynen vihr
jäsen Sinuhe Wallinheimo kok
jäsen Heikki Vestman kok
jäsen Juha Viitala sd
varajäsen Minna Reijonen ps

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Johanna Rihto-Kekkonen